

*Захарова Н.Ю.
к.е.н., доцент кафедри управління та адміністрування
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

*Власенко О.О., Покотило М.С.
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Умови невизначеності, які супроводжують діяльність підприємств, вимагають формування дієвої системи управління фінансовою безпекою, що дозволить своєчасно відслідкувати й нейтралізувати певні ризики та загрози, запобігатиме виникненню кризових ситуацій й сприятиме підвищенню фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності, рівня прибутковості, посиленню ділової активності, покращенню майнового стану, загальному зміцненню фінансових можливостей суб'єктів господарювання, забезпеченню його подальшого успішного розвитку [1, с. 194].

Як відомо, фінансова безпека розглядається:

по-перше, як стан захищеності інтересів підприємства;
по-друге, як стан ефективного використання ресурсів підприємства;
по-третє, як процес досягнення певного стану підприємства;
по-четверте, як стабільна та динамічна система забезпечення фінансовими ресурсами.

Механізм управління фінансовою безпекою підприємства - це сукупність методів, форм, інструментів, прийомів, важелів, що впливають на її забезпечення. При цьому в структурі механізму мають бути поєднані економічна та безпекова складові організації, планування та контроль для досягнення найвищого рівня її безпеки від різних загроз.

Він складається з таких взаємопов'язаних елементів:

1) Фінансові важелі, які по-перше, включають заохочення для менеджерів за реалізацію ефективних управлінських рішень і систему санкцій за негативні наслідки щодо забезпечення фінансової безпеки. По-друге, загальні елементи, що визначають рівень фінансової безпеки: прибуток або збиток, доход, ціна, вклади, амортизаційні відрахування, валютний курс, дивіденди, відсоткові ставки тощо.

2) Методи: фінансового планування, фінансового прогнозування, оптимізації оподаткування, обсягів залучення фінансових ресурсів, розрахунково-конструктивний,

балансовий, розрахунок відносних фінансових коефіцієнтів, економіко-статистичний, експертних оцінок тощо.

3) Фінансові інструменти забезпечення фінансової безпеки підприємства, що визначають його фінансові відносини, включають: платіжні інструменти (доручення, акредитив та ін.), кредитні інструменти (угоди про кредитування), депозитні інструменти (депозитні сертифікати, угоди), інвестиційні інструменти (акції, паї), інструменти страхування (страхова угода).

4) Нормативно-правове забезпечення - сукупність законів, нормативних, інструктивних та методичних документів, які впливають на формування рівня фінансової безпеки підприємства, а отже охоплюють питання забезпечення фінансовими ресурсами, формування фінансових результатів, систему оподаткування, відносини між державою та підприємцями, між громадою та бізнесом, суб'єктів підприємницької діяльності між собою, відносини підприємств із фінансово-кредитними установами тощо.

5) Інформаційне забезпечення в процесі управління фінансовою безпекою підприємства складають різні дані, які формуються із зовнішніх і внутрішніх джерел інформації. Система показників інформаційного забезпечення управління фінансовою безпекою, що формуються із внутрішніх джерел, поділяється на три групи: показники фінансової звітності підприємства, показники управлінського обліку підприємства, нормативно-планові показники, що пов'язані з фінансовим розвитком підприємства [2, с. 31]. В першу чергу, основою отримання інформації є фінансова звітність підприємства, що складається з: балансу (Звіт про фінансовий стан), форма № 1; звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), форма № 2; звіту про рух грошових коштів, форма № 3; звіту про власний капітал, форма № 4; приміток до фінансової звітності, форма № 5. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3] мета складання фінансової звітності – це надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Саме оцінка показників, сформованих на основі фінансової звітності, є основою прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо формування фінансової безпеки підприємства.

Механізм управління фінансовою безпекою підприємства спрямований на виконання наступних завдань:

виокремлення основних пріоритетів забезпечення фінансової безпеки підприємства;

аналіз загроз фінансової безпеки внутрішнього та зовнішнього походження;
формування необхідного ресурсного потенціалу забезпечення фінансової безпеки підприємства;

оперативне, тактичне та стратегічне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;

обґрунтування системи заходів щодо усунення та мінімізації ймовірних ризиків та впровадження дієвих шляхів мінімізації фінансових втрат;

оцінка стану та діагностика досягнутого рівня безпеки на основі використання різноманітних методів;

забезпечення захищеності фінансових інтересів підприємства, його засновників (власників), структурних підрозділів, працівників;

контроль за реалізацією відповідних процедур з управління фінансовою безпекою підприємства.

Військова агресія з боку Росії збільшила кількість загроз для економіки України в цілому, і для кожного підприємства зокрема. Переважна частина підприємств понесла прямі втрати, в тому числі й руйнування виробничих потужностей. Крім того, весь бізнес потерпає від непрямих втрат різного роду ресурсів через розірвані ланцюжки поставок та логістичні проблеми, втрату ринків збуту продукції, зменшення обсягів інвестицій, підвищення вартості енергоресурсів, падіння купівельної спроможності і т.д. Це потребує від кожного суб'єкта господарювання ретельно зіставити власний потенціал підприємства з можливостями і загрозами зовнішнього бізнес-оточення, а також розробки та реалізації ефективних заходів щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства. Механізм її забезпечення, побудований на певних завданнях, функціях і принципах повинен сприяти досягненню тактичних і стратегічних дій підприємства.

Список використаних джерел:

1. Захарова Н.Ю., Рубцова Н.М. Передумови забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2017. № 1-2 (33-34). С. 194-201.
2. Бланк І.О., Ситник Г.В. *Управління фінансами підприємств*. К.: Нац. торг.-екон. ун-т. 2006. 780 с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.